

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/L. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Zopet težak incident na ital. meji.

Nad Sorico se je včeraj pripetil težak incident. Brez vzroka, kakor to izrecno povdarja uradno poročilo, sta bila dva uslužbenca naše finančne straže od vojakov italijanske obmejne straže ubita, en dijak pa težko ranjen.

Pogostost incidentov na naši meji dokazuje, da ti niso slučaj, temveč da jih skrbno pripravlja temna sila, ki hoji v motnem ribariti. Ni težko uganiti, kdo je tista temna sila. Umor Matteottija je stresel fašizem v njegovih temeljih in še danes se ni kljub energičnim naporom Mussolinija popravil od tega težkega udarca. Ne rečemo, da bi se danji vodilni krogi fašistov padli tako nizko in hoteli z incidenti na meji odvrniti pozornost italijanske javnosti od notranje politike. Pač pa kaže vse na padniški fašizma, ki se boje čiščenja v lastnih vrstah, ki so vstopili v fašizem iz osebnih motivov. Ti se boje zblizanja z Jugoslavijo, zakaj postali bi odveč in čiščenje bi jih vrglo ob stran.

Toda zaradi nizkotnih osebnih interesov poedincev ne sme trpeti blagor dveh narodov. S krvavimi incidenti na meji pa je ta blagor nad vse resno ogrožen. Naj si nihče ne domišlja, da bi bil naš narod tista kukavica, ki bi trpel, da mu zlohotni ljudje nekažnovano ubijajo ljudi na meji. To je naš narod že sijajno dokazal in leta 1914. se ni premišljal prevzeti borbo na življenje in smrt proti neprimerno močnejšemu sovražniku.

Zlasti pa so nevarni incidenti na italijansko-jugoslovenski meji, zakaj ti bi mogli izzvati najstrašnejšo plemensko borbo da bi tekla kri v potokih in da bi mogla v trpljenju omagati oba naroda.

Zato upamo in trdno pričakujemo, da bo italijanska vlada z enako odločnostjo nastopila proti povzročiteljem incidenta, kakor je to zahtevala pred kratkim od naše vlade.

To pa pričakujemo tem bolj, ker vemo, da je na naši strani vse javno mnenje Evrope. Kulturni svet je do grla sit divjaštva vojne dobe, narodi Evrope hočejo mir!

In ta volja narodov je tako močna, da se njej nihče ne more in ne sme upreti in da je že naprej izgubljen tisti, ki bi hotel motiti s tolikimi žrtvami izvojevan evropski mir.

Nobenega pardona njim, ki lahko mišljeno ogrožajo življenje milijonov, nobenega usmiljenja povzročiteljem včerajšnjega umora!

V interesu italijanskega in jugoslovenskega naroda kličemo to italijanski vladi in zato upamo, da bo našemu apelu v polni meri zadoščeno in da bo italijanska vlada storila svojo dolžnost!

Ranković o rekonstrukciji Pašičevega kabineta.

Beograd, 3. julija. Povodom rekonstrukcije vlade je izjavil g. Mihajlo Ranković vašemu dopisniku sledeče: Z rekonstrukcijo sem v glavnem zadovoljen; mogla pa bi biti boljša. Dobro je, da sta izpadla Kojić in Janjić iz vlade. Sramota in škoda je, da sta bila ta dva ministra. Boža Maksimović in Andra Stanić sta naša delegata in kandidata; no vlada se mora še razčistiti. Finančnega ministra je treba vreči iz kabineta; on je bolžer v današnji vladi in treba se ga je čim prej iznebiti. Vse akcije bomo vodili v tem pravcu. Po Stojadinoviću, ki je center zle kliče, bodo padli tudi vsi ostali. Ko zmagamo mi, bo zmagala tudi radikalna stranka in vlada in tedaj bomo mogli voditi čisto nacionalno, pravo in pošteno narodno politiko. V drugih točkah se mi ne razlikujemo od Pašića in popolnoma odobravamo njegovo politiko napram Hrvatom in Slovincem, samo bi se moralo paziti na boljše in poštenjše odnose v koalicijski med Pašićem in Pribičevićem in onemogočiti škode in incidente.

Italijani streljajo naše ljudi.

Beograd, 3. julija. Danes ob 12. je prišlo v ministrstvu zunanjih in notranjih zadev sporočilo o sinočnjem novem incidentu na italijanski meji. O incidentu sta prejeli ministrstvu sledeče uradno poročilo:

»Naši stražniki so stražili finančno-območno linijo Unec—Podbrdo—Rakek. Ko je prošla zadnja finančna straža pri Podbrdu, so pozvali italijanski finančni stražniki naše stražnike na razgovor. Naši finančni stražniki so to odklonili, rekoč, da so zaposleni v uradnih dolžnostih. Italijanski stražniki so nato napadli naše in 2 ubili s strelji iz pušk in enega civilista ranili. Nato so italijanski stražniki nadaljevali pot okoli meje. Incident je izzval med prebivalstvom paniko. Na srečo se je nahajala v bližini mešana jugoslovensko-italijanska komisija, ki je preiskavala prošle incidente. Komisija je takoj konstatirala dejanski stan in aretirala krivce, italijanske uradne predstavnike oblasti!

V Beogradu je nastala radi tega ponovnega incidenta velika razburjenost. Ta incident ni več samo slučaj. Fakt je, da so italijanski predstavniki oblasti zahrbtno in s prevaro na meji ubili našega dijak.

še predstavnike oblasti, ko so izvrševali svojo službo in to v času, ko se ostali incidenti likvidirajo. Naša vlada je protestirala; italijanska vlada je odredila preiskavo. Popolnoma jasno je sedaj, da so zakrivilo Italijani tudi ostale incidente, ker se vse to vrši po višjem naročilu. Preiskava se vodi dalje.

Izpoved ranjenega Primožića.

Ranjeni dijak Lojze Primožić, ki leži v ljubljanski bolnici je izjavil sledeče: Dne 2. t. m. po kosilu sem se odpravil v družbi dveh finančarjev na planino. Finančarja sta šla službeno na patroljo, jaz pa kot turist po rododendron. Ko smo prišli na planino, nam pridejo nasproti trije italijanski finančarji. Ko so nas ugledali, je eden zažvižgal, naj obstanemo, kar smo storili. Italijani so se nam približali z namerjenimi puškami na tri korake in zahtevali, da naša dva finančarja odložita puške in da dvignemo roke kvišku. Naša dva primeta puški, hoteč jih postaviti na tla, v tistem hipu je počil prvi strel. Bil je namenjen Grosu, a je zgrešil. Koj za tem je počilo drugič. Zadet je bil Rus Grehov. Italijani so ustrelili tretjič in zadeli mene, ki sem držal roke kvišku, v levo roko. (Je razvidno iz poškodbe. Op. poroč.) Rus je padel, a Gros je pobegnil proti severu, jaz pa proti vzhodu v smeri proti sedlu. Ko sem napravil kakih 200 korakov, sem padel za neki grm in ležal tam pol ure. Od tu sem opazoval Ruso, ki je ležal v travi, se dvignil, sedel, nato pa omahnil. Gros nisem videl več.

Politični položaj.

Pašičev uspeh na Bledu, kjer ostane še nekaj dni. — Kralj se vrne prihodnji teden v Beograd. — Razpis volitev?

Beograd, 3. julija. Politična situacija v Beogradu je vedno nejasnejša. V Beogradu so razširjene zelo različne vesti o rezultatu akcije g. Pašića. V Beogradu je mnogo poslancev in politikov, ki pričakujejo razvoja dogodkov na Bledu. Vlada še ni obveščena o situaciji na Bledu. Cela situacija je v znamenju pričakovanja.

Beograd, 3. julija. Včeraj je bilo nekoliko konferenc vlade, na katerih so reševali tekoče posle. Z Bleda je javil šef kabineta g. Pašića, da je Pašić imel uspeh pri kroni, v kolikor se tiče rekonstrukcije kabineta. O ostalem se še ne ve, radi česar ostane g. Pašić še nekoliko dni na Bledu. Delal bo s kraljem izlete po okolici.

Beograd, 3. julija. Sinoči se je prelo predsedstvo vlade telegram s Bleda, da ostane g. Pašić na Bledu še 2 do 3 dni. Drugih pozitivnih vestih z Bleda ni bilo, temveč samo v tem smislu, da je situacija povoljna.

Beograd, 3. julija. Iz dvorskih krogov v Beogradu javljajo, da se vrne kralj v Beograd krog četrta prihod.

njega tedna. Radikali mislijo, da bodo razpisane volitve do 15. julija. Opozicija pa misli, da pride kralj v Beograd, da nadaljuje konzultiranje s šefi političnih skupin, kakor je bilo to v aprilu in maju.

Beograd, 3. julija. Sinoči se je vršila v zunanjem ministrstvu daljša konferenca med Sršićem, Krsto Miletićem in Ninčićem. Pričakujejo skorajšnega odhoda Ninčića na Bled, da bi tudi on vplival na to, da bi dobil Pašić čim prej volilni mandat. Po kraljevi želji pride Pašić v ponedeljek v Beograd.

Beograd, 3. julija. V predsedstvu vlade je bilo danes zbranih nekaj ministrov. Od min. preds. Pašića niso dobili še nobenega natančnejšega poročila; edino to, da bi mogel Pašić ravno tako nenadoma priti, kakor je nenadoma odšel. Vlada tudi še nima poročila, da bi dobil Pašić volilno vlado. Vlada ne namerava odrediti ničesar važnejšega v notranji in zunanji politiki, dokler se Pašić ne vrne.

Pred pričetkom zborovanj opozicije.

Beograd, 3. julija. Opozicija se zbira v Beogradu. Jutri prideta v Beograd dr. Korošec in dr. Spaho. Predstavniki džemijeta, Nemcev, zemljoradnikov in demokratov so v Beogradu. Od strani HRSS-a morata priti dr. Maček in Predavec. Najprej bo seja demokratov, potem seja federalističnega bloka, dalje seja ožjega opozicijskega bloka, zatem seja širšega opozicijskega bloka in končno se bo posvetoval plenem združene opozicije. Danes ob 11. prične seja glavnega odbora demokratske stranke, ker so že prispeli vsi delegati s svojimi referati,

v katerih zahtevajo energične odredbe stranke v boju proti radikalni stranki in oblastem.

Beograd, 3. julija. Radi vesti, da je prišel Davidović in da prideta Korošec in Spaho v Beograd, se zbira opozicija v Beogradu. Zelo interesantno je obnašanje sedanje opozicije, ker se nahaja v istem položaju, kakor pred 27. majem, samo da je med poedinimi opozicijskimi skupinami mnogo manj enodušnosti. Opozicija zahteva energično koncentracijsko vlado z radikalni čistih rok, ki so zahtevali, da se vodijo pogajanja z opozicijo.

Londonjska konferenca

Naš delegat. — Romunijo bo zastopal njen londonski poslanik.

Beograd, 3. julija. Za drugega našega delegata na važni mednarodni konferenci v Londonu je določen g. Gavrilović, naš poslanik v Londonu.

Beograd, 3. julija. Po vestih iz Bukarešte bo sodeloval zunanji minister Duca na konferenci Male antante, ne bo pa šel v London, temveč bo tam zastopal Romunijo romunski poslanik Titulescu.

KOROŠEC IN DRINKOVIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 3. julija. Včeraj popoldne je dobila opozicija poročilo, da je bil dr. Korošec sprejet v avdienci od kralja. V Beogradu smatrajo to za znamenje, da hoče kralj slišati tudi mnenje opozicije o današnji situaciji, potem ko mu je predložil Pašić obširen referat s svojega stališča. Istotako je dobila opozicija poročilo, da je bil sprejet v avdienci poslanec hrvatske zajednice Mate Drinković, ki je pri opoziciji. Drinković se je izrazil, kakor trdi opozicija, proti terorju političnih oblasti.

DOGODKI V ALBANIJL

Beograd, 3. julija. Po vestih iz Albanije je pričela vlada Fan Noliya z aretacijami in preganjanjem pristavev dosedanje vlade Ahmed bega. Pričakovati je skorajšnjih incidentov.

OSTAVKA POLJSKEGA POLJEDELSKEGA MINISTRA.

Varšava, 3. julija. Minister za poljedelsko reformo je podal ostavko.

Razširjenje Male antante?

Grška in poljska hočeta vstopiti v Malo antanto. — Nesprejemljivi poljski pogoji.

Beograd, 3. julija. Kakor vedno, se je pričelo tudi sedaj govoriti v političnih krogih o razširjenju Male antante. Govori se, da bi bila Mala antanta razširjena z vstopom Poljske in Grške. Naši merodajni krogi izjavljajo, da ni nobenih zaprek, da pride Grška v Malo antanto, dočim gre s Poljsko mnogo težje. Poljska je postavila, kakor trdijo, za glavni pogoj svojega vstopa v Malo antanto, da jo bodo vse države Male antante branile, če bi jo Rusija napadla.

Beograd, 3. julija. Včeraj je posetil našega zunanjega ministra dr. Ninčića poljski posl. v Beogradu g. Okenski. Kakor se trdi, je bil ta poset v zvezi z vstopom Poljske v Malo antanto. Naša vlada se še ni odločila, da odbije te predpogoje, je pa zelo verjetno, da jih odbije, če bi jih Poljska res stavila v taki obliki. Jutri potuje Okenski v Varšavo, da predloži o tem vprašanju obširen referat.

Rekonstrukcija ital. vlade izvršena.

Trst, 2. julija. Kralj je sinoči sprejel ostavko vseh državnih podtajnikov, med njimi tudi državnega podtajnika ministrskega predsedstva Acerba ter na Mussolinijev predlog imenoval nove državne podtajnike. Novi državni podtajniki bodo prisegli v soboto. Ministrski svet se sestane v torek in v sredo nastopijo novi državni podtajniki službo. Edino mesto državnega podtajnika za vojno mornarico ostane še prosto. Tajnik ministrskega sveta bo najmlajši minister, senator Casatti.

Acerbo, eden izmed najožjih Mussolinijevih sodrušnikov, se je na vse načine ustavljal ostavki. Končno se je vendarle sprijaznil z usodo, ki je zadelo ostale njegove tovariše.

Listo novih državnih podtajnikov je sestavil Mussolini, ker ni hotel čakati seje ministrskega sveta. V uradnih krogih pravijo, da bi bilo treba vzpostavljeno vlado po rekonstrukciji zopet razpravljati, češ da bi sicer nefašisti bili v premoči in radi tega je Mussolini izbral za državne podtajnike večinoma mlade fašiste vroče krvi. Med njimi

je najbolj izrazit bojovnik novi državni podtajnik v ministrstvu notranjih zadev Dinno Grandi, ki je bil svoj čas nevaren Mussolinijev rival, a se je z njim pomiril tik pred volitvami. Med državnimi podtajniki je tudi katoliški nacionalist Mattein Gentili.

Rekonstrukcija vlade je tako končana in Mussolini si je v svesti, da je s tem izpolnil prvo izmed zahtev opozicije. Ostane še druga, na vsak način bolj kočljiva zadeva, namreč razpust državne milice. Mussolini je sicer ponovno izjavil, da bo spravil obstoj milice v sklad z ustavo, a odpravil je ne bo. Izdelani so že načrti, kako naj bi se državna milica vključila v vojsko. Današnji fašistom prijazni »Messaggero« pravi, da bi se moral najprej umakniti sedanjim vrhovni poveljnik državne milice general De Bono, ki je radi svojega pasivnega zadržanja v času preiskave o umoru Matteottija mnogo izgubil na ugledu. Vse kaže torej, da skuša Mussolini zlepa odstraniti generala De Bono.

POLEMIKA O TISKOVNI SVOBODI V ITALIJO.

Rim, 3. julija. Zaplemba »Avantijske« je izzvala nove polemike o tiskovni svobodi. Ultrafašist Farinazzi zahteva v svojem listu »Cremona Nuova« kontrolo tiska. Vlada bi morala predvsem nastopiti proti »Corriere della Sera«, ki je pravzaprav glasilo italijanskih komunistov v inozemstvu, ker zelo škoduje prestižu Italije v inozemstvu. Dalje proti rimskemu »Mondo«, ki je najdržnejši list po svoji obliki, če že ne po svoji vsebini.

NAPADALCI NA SENATORJA BERGAMINIA.

Rim, 3. julija. Senator Bergamini je spoznal na slikah, ki mu jih je predložil preiskovalni sodnik, 2 atentatorja, ki sta izvršila napad na njega. Eden je zloglasni Dumini ter šofer bivšega ravnatelja fašistovskega lista »Corriere Italiano«.

SEJA GLAV. ODBORA DEMOKRAT-SKE STRANKE.

Beograd, 3. julija. V narodni skupščini je bilo danes zelo živahno radi prihoda poslancev in zlasti radi seje glavnega odbora demokratske stranke, ki je pričela ob 10. dop. in se popoldne nadaljuje, verjetno pa tudi še jutri. Šef stranke Ljuba Davidović je dal poročilo o položaju v stranki in o politični situaciji. Sedaj razpravljajo na seji o tem ekspoziciji in o vseh vprašanjih in pa o strankinih ter političnih vprašanjih. Jutri pade odločba v vseh vprašanjih, zlasti o vprašanju nadaljnje akcije proti radikalom med narodom.

BOLGARI UPADLI V RUMUNIJO.

Beograd, 3. julija. Iz Rumunije poročajo, da sta včeraj ponovno upadli dve bolgarski četi na rumunski teritorij v Dobruži in sta se spopadli z rumunskimi obmejnimi stražami. Bolgari so se morali po daljšem boju umakniti na bolgarski teritorij. Rumuni so imeli nekaj ranjenih. Rumunski tisk ostro napada bolgarsko vlado in zahteva energičnega nastopa rumunskega poslanika v Sofiji.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Beograd, 3. julija. Šef italijanske delegacije za trgovinska pogajanja med našo državo in Italijo g. Luciolli in odpravnik poslov italijanskega poslanstva v Beogradu g. Sola sta včeraj posetila zunanjega min. dr. Ninčića, da se poučita o sklepih naše delegacije, ki se je na svoji zadnji seji posvetovala o vprašanjih, radi katerih so bila pogajanja z Italijo prekinjena.

KONZULARNE KONVENCIJE Z ITALIJO.

Beograd, 3. julija. V zunanjem ministrstvu se po dolgi pavzi nadaljuje pogajanja med našo in italijansko delegacijo za sklenitev konzularne konvencije. Konvencije bodo kmalu gotove, nakaar bodo izročene vladama obeh držav v odobrenje.

RAZMEJITEV Z ITALIJO.

Beograd, 3. julija. V zunanjem ministrstvu pripravljajo material za definitivno razmejitev med našo državo in Italijo, zlasti na onih mestih, kjer je došlo v zadnjih dneh do incidentov.

DR. NINČIĆ GRE V PARIZ?

Beograd, 3. julija. Iz vladnih krogov se doznava, da je zelo verjetno, da bo odšel dr. Ninčić v Pariz pred ali po konferenci Male antante v Pragi. V Parizu se sestane Ninčić s predsednikom francoske vlade Herriotom radi izmene misli o vseh aktualnih vprašanjih, ki se nahajajo na dnevnem redu.

Borzna poročila.

Beograd, 3. julija. Dunaj 1175—1180, Pariz 438—440, Praga 246—248, Italija 360.5 do 361.5, London 362.5—363, New York 83.50—83.75, Curih 1488—1490.

Curih, 3. julij. Beograd 6.65, Pariz 28.955, London 24.33, New York 561.75, Italija 24.15, Praga 16.50, Dunaj 7935.

Zagreb, 3. jul. Devize: Curih 14.874—14.974, Praga 245.25—248.25, Pariz 435.20 do 440.20, New York 83.30—84.30, London 361.75—364.75, Milan 359.70—362.50, Dunaj 0.11755—0.11955, Valute: dolar 82% do 83%.

Trst, 3. julij. Današnja predborza: Beograd 27.25—27.35, London 100.50 do 100.70, Pariz 120.50—121, New York 23.20—23.30, Curih 414—414.50, Dunaj 0.0326—0.0329, Praga 68.30—68.50.

Anton Lažovič:

Internacionalni glasbeni festival
v Pragi 1924.

IV.

(Višek festivala: »Dozorevanje« Josipa Suka. — Ostale skladbe III. koncerta.
Dirigenti festivala.)

Če tudi sta prva dva simfonična koncerta prinesla marsikako zanimivo novost, vendar se je zdelo, da bo tretji, zadnji simfonični koncert po tehnosti del stal na prvem mestu in ga je zato vse čakalo z veliko nestrpnostjo in napetostjo. Koncert je bil do zadnjega kotička razprodan.

Kot prvo delo se je izvajala v tem koncertu simfonična pesnitev Josipa Suka »Dozorevanje«. Kakor vsa zadnja dela Sukova poteka tudi to delo iz avtobiografske inspiracije. Lastni doživljaji v zvezi z utisi in simboli narave so dali snov temu delu in mu določili koncepcijo. Subjektivizem je sicer izhodišče delu, vendar pa prekoračuje Suko-va glasba z vsako svojih idej meje posameznika kot osebnosti, govoreč k vsem ljudem in za vse. Za to snov simfoničnih Sukovih del ni konkretno ogra-ničena, njihovi programi ne prinašajo zunanjih dogodkov niti ne samih scene-rijev tako, da se onaj, kar je v njih pripovedujočega nič ne razlikuje od tistega, kar bi mogla dati snovna analiza abso-lutne glasbe. Kot pripoveduje V. Talich, ki je napisal malo razpravo o Sukovem »Dozorevanju«, je to delo nastalo pod utisom slavnostne tišine v naravi ob času dozorevanja klasja, ki kot morje valovi v tihni radosti. Tudi v duši skla-datelja je poseben mir. Glasovi notra-nosti se zlivajo s pesmijsko nature v ha-monično enoto in v duši se pojavljajo spomini na preteklost. Bila je mladost burra kot vihar, nekoliko titanska, ne-koliko v gesti don-kišotska, bil je čar ljubezni, vriskajoče v sreči in zdravju. Toda vstopila je Bolest. Skladatelj je omahoval, marsikaterikrat ga je prepla-vil val obupa. Toda on se ne vda. Svoje srce oklene z oklepom upornosti in se-zida si nov svet.

V obliki dela se da zaslediti upliv sonatne oblike. Počasnemu uvodu sledi živahen energičen del (mladost), nekaj glavni tema; za njim liričen, melodijo-zen adagio kot stranski tema (ljubezen), potem izpeljava, katere odstavki več-krat nastopijo in ki vežejo nastope glavnih delov. Sledi drugi adagio (bo-lest) in za njim fuga prinašajoča nov tema, ki razvijajoč se povzame vse do-seđanje temata. To je nekaka repriza, arhitektonsko ena sama, silna, vedno novič in vedno višje se vzpenjajoča gradacija, cel veletok odločnosti, rado-sti in delavnosti, vodeč do strmega vi-ška, ki se pa nenadoma izlije v blago-slovljen vse razumevajoč mir zrelosti s smehljajem na obrazu, smehljajem sicer nekoliko tesnobnim, vendar pol-nim ljubavi in dobrote.

Suk je to svoje delo v konceptu končal l. 1913, partituro pa izdelal v le-tih 1916 in 1917. Zanimivo je, da se je to delo sploh prvič izvajalo (seveda v Pragi) dne 30. oktobra 1918. Materija-list bi v tem dejstvu videl golč, slučajno koincidenco. Zame pa je ta fakt globo-ko simboličen. Ni se mogla lepše mani-festirati resnična zrelost češkega nara-da, kot da je ta narod v trenutku svoje politične dozornosti pogljal iz sebe tako baen umetniški cvet, rožo-mogoto, Sukovo »Zorenje« in tako trenutku

pod nemškim vplivom, se je v tem svo-jem delu popolnoma osamosvojil in na-šel samega sebe. Dasi ravno polno kras-ot je pa to delo napravilo na publiko razmeroma le mal utis in bilo deležno nezaznane majhnega aplavza. Po mo-jih mislih mu je največ škodila nevarna bližina Sukovega grandioznega dela, ki je stalo sredi ostalih internacional-nih del kot mogočen steber, poleg kate-rega je vse drugo izgledalo malenkost-no in neznačno.

Se manj je mogel uspeti laški mo-dernist G. F. Malpiero s svojim delom »Impresije iz narave«. Dasi je v tem delu, koncipiranem v kratkih homo-fonnih stavkih, najti mnogokaj zanimi-vega, se mi zdi Vitorio Rieti, čegar pi-halni koncert se je izvajal v prvem kon-certu simpatičnejša in sočnejša osebnost.

Najslabše pa je na tem koncertu prošel Francoz Albert Roussel s svojo simfonijo v B-duru. Kos te simfonije sem slišal na probi in mi je napravila utis zanimivega dela. Toda pri koncertu je ta simfonija spričo mogočnega utisa Sukovega dela napravila dojem nezna-ten in skoro bi rekel diletantski. Sicer pa se je zdelo, da je ob tej simfoniji vsa publika kakor jaz sam bila že utrujena,

pod nemškim vplivom, se je v tem svo-jem delu popolnoma osamosvojil in na-šel samega sebe. Dasi ravno polno kras-ot je pa to delo napravilo na publiko razmeroma le mal utis in bilo deležno nezaznane majhnega aplavza. Po mo-jih mislih mu je največ škodila nevarna bližina Sukovega grandioznega dela, ki je stalo sredi ostalih internacional-nih del kot mogočen steber, poleg kate-rega je vse drugo izgledalo malenkost-no in neznačno.

Se manj je mogel uspeti laški mo-dernist G. F. Malpiero s svojim delom »Impresije iz narave«. Dasi je v tem delu, koncipiranem v kratkih homo-fonnih stavkih, najti mnogokaj zanimi-vega, se mi zdi Vitorio Rieti, čegar pi-halni koncert se je izvajal v prvem kon-certu simpatičnejša in sočnejša osebnost.

Najslabše pa je na tem koncertu prošel Francoz Albert Roussel s svojo simfonijo v B-duru. Kos te simfonije sem slišal na probi in mi je napravila utis zanimivega dela. Toda pri koncertu je ta simfonija spričo mogočnega utisa Sukovega dela napravila dojem nezna-ten in skoro bi rekel diletantski. Sicer pa se je zdelo, da je ob tej simfoniji vsa publika kakor jaz sam bila že utrujena,

Pred medzavezniško konferenco.

Belgijska opasnost.

(Od našega pariškega poročevalca.)

Znana resnica je, da smatrajo vla-dajoči krogi v Franciji v čisto tehničnem oziru kot eno svojih prvih nalog, da izrazijo največje probleme z najbolj enostavnim izrazom. Praviijo, da izhaja od matematika Painlevé-ja misel, vsa politična vprašanja spraviti v nekako sistematično serijo. Eduard Herriot je to sistematično vzel s seboj v Chequers in Macdonald je pokazal zanj najživl-nejši entuziazem.

Poenostavljeni načrt kaže sledeče stopnje: Prvič in predvsem izvršitev Dawesovega načrta s strani vseh priza-detih dežel. Drugič varnost Francije, ki mora biti zajamčena potem Zveze na-rodov in posebnega garancijskega pak-ta. Končno: problem medzaveznjskih dolgov. Navzlic vsem časopisnim račam treba vedno znova povdarjati: Herriot in Macdonald popolnoma soglašata v nazorih in načrtih za bodočnost. Vsi ne-sporazumi, ki so se pojavili, so samo plod nespartit in slabe volje franco-skega (manj angleškega) časaopisa. Nikdar po vojni se niso delale vodilnemu državniku takšne težave, kakor sedaj Herriotu. Zadnja beseda o tem poglavju še ni izgovorjena.

Tu se zelo mnogo govori o »central-nem pomenu« dogodka, ki se je odigral tik pred bruseljskim obiskom Herriota. Gre za sejo ministrskega sveta, na ka-teri je došlo do ostrih nasprotij med Theunissen in Hymansom. Ostali mini-stri so bili deljenega mnenja. Jasno pa je bilo, da se je razmerje med Belgijo in Francijo poslabšalo. In naravno.

Najpreje treba omeniti katolike, ki si od protiklerikalnega programa Her-riota ne obetajo ničesar dobrega. Bel-gijski katolicizem je dogmatičen, ne-tooleranten, malenkosten, popolnoma pri-krojen za političen boj. Zaveda se, da mora levi kurs v Franciji pri veliki kul-turni odvisnosti utrditi paralelne kroge v Belgiji. Pri flamskih katolikih odloču-je poleg tega antipatija do fran-kovstva, čegar propagandna sila pa je

tako da ni zmogla več slediti z zadoš-tnim interesom. Pomisliti je treba, da je že samo Sukovo delo tako veliko, da skoro zadošča za cel koncert in ga Ta-lich ponavadi izvaja tako, da preden postavi samo Sukovo Meditacijo na ko-ral sv. Vavilava. Ubogi Roussel je torej s svojo simfonijo kar padel v vodo.

Sicer pa je Roussel svoj neuspeh imel v mnogočem zahvaliti svojemu bednemu dirigentu Witkowskiemu. Kot se je slišalo, velja ta gospod za enega najboljših francoskih dirigentov, dočim je bil na festivalu on gotovo najslabši dirigent. V Franciji dirigentska umet-nost menda ni na bogvekako visoki stopnji. Na festivalu je izmed dirigentov napravil utis največje izrazne moči moj-ster Vavilav Talich. On je dirigiral vse češke skladbe. Poleg njega so se dobro uveljavili poljski dirigenti. Zid Gregor Fitelberg, ki je dirigiral Szymanowske-ga vijolinski koncert, dalje Nemec R. Schulz-Dornburg, dirigent Erdmanove simfonije, Lah Alfred Casella, ki je vo-dil laške stvari in konečno Zid Friderik Reiner (tudi Ljubljancem znan), ki je dirigiral stvari obeh Židov Horwitz in Blocha in pa vijolinski koncert Rusa Prokofjeva in simfonijo Angleža Baxa.

Glasom nekega poročila se sestane Herriot se pred medzavezniško konfe-rencio z nekaterimi belgijskimi politikl, in morda bodo razgovori drugič nekoli-ko prisrčnejši. Značilno je, da so v Bruslju sistematično preprečili vsak stik Herriota z ljudmi, ki odobravajo nov političen kurz v Franciji. Očividno so šli reakcionarni konservativci po-incaristične observance za tem, da vli-jejo čimveč vode v ogenj herriotskega navdušenja. Vsekakor pa je bilo dose-ženo eno: medzavezniška konferenca 16. julija je zasigurana. Herriot je prinesel veliko žrtev s tem, da je vsa vprašanja, ki mu leže na srcu: zasedba Poruhra, železnice, varnost, Zveza na-rodov, garancijska pogodba, izločil iz programa konference in pridržal samo vprašanje, v katerem so si Pariz, Lon-don in Bruselj edini: izvedba Daweso-vega načrta. Ta omejitve nam jasno kaže na težkoče, ki ovirajo rešitev ve-likih evropskih problemov. Obenem pa daje lekciijo tudi vsem nestrpnem, ki pričakujejo odločilne korake v Porenju in Poruhru od danes do jutri.

Politiche vesti.

— Pašić dobil volilni mandat? Beo-grad, 3. julija. »Balkan« prinaša z rezer-vo sledečo vest z Bleda: Po privatni vesti je bil sinoči kralj volilni mandat Pašiću, ki se danes vrne v Beograd. Obenem je izvr-šena rekonstrukcija kabineta. Iz vlade iz-padejo Velja Vukčević, Milan Simonović, dr. Janjić in dr. Kojić. V kabinet pa vsto-pijo Boža Maksimović, dr. Vaca Jovanović in drugi. Namesto ministra volje generala Pešića pride divizijski general Dušan Trifu-nović. Tudi mi prinašamo vest le z rezervo.

— Davidović in republikanci. Iz Beo-grada nam telefonsko poročajo, da obtože-jo današnji »Balkan« Davidovića, da obenem, ko trdi, da je monarhist, dela tudi tajne pogodbe z beograjskimi republikanci za na-daljnje skupno delo. »Balkan« trdi, da se bodo republikanci in demokrati zedinili; de-mokrati pa to trditve na vso moč zavra-žajo.

— Novinarska senzacija v Bukarešti. Organ kmetске stranke »Aurora« probuje iz-niz dokumentov iz arhiva ruskega in nem-škega zunanjeve urada, ki dokazujejo, da je dobival list »Universal« za časa romunske nevalnosti v svetovni vojni milijonske vsote, da bi pisal v duhu Nemčije, oziroma antante in na ta način vplival na odločitev romunske vlade. Objavljeni dokumenti naj-boli kompromitirajo bivšega pravosodnega ministra Popescu. Dokumenti so vzbudili v javnosti veliko senzacijo.

Francosko zunanje ministrstvo je izdalo komunikle, ki naglašajo, da so vse vesti, da nista bili Francija in Belgija edini v vpra-šanju podaljšanja Micum pogodb, neresni-čne. Med obema državama je obstajalo po-polno soglasje

Če žene lažejo...

(Resničen dogodek iz Pariza.)

Vrli knjigovodja Hektor Čebe hna ne-vesto Jacquellino, vzor čistosti in kreposti. Pred nekaj tedni je prišla z enourno zamudo na rendezvous. Bleda, objokanih oči in boreč se z omedlelvico je pripovedovala preseneče-nemu ženinu sledečo zgodbo:

V soboto popoldne jo je povabil njen šef Thiebaud na izlet v »Bois«. Šla je z njim. Obedovala sta v neki restavraciji. Pri tem sta bila težko rdeče vino in šampanjec, nakar sta se odpravila v najetem avtomobilu nazaj. Med vožnjo pa se je zgodilo nekaj strašnega. Šef je posilil napoljano mlado deklico in jo prepuštil njeni usodi.

Hektor Čebe je mož naglih in trdnih sklepov. Njegova pot je jasno začrtana in niti trenutke ne okleva, da ne bi šel to svojo pot. »Jutri ob tej uri bom umoril tvojeja šefa!«, je izjavil trepetajoči nevesti. Nato jo je spremil domov, si kupil revolver ter se uril v njega vporabi.

Naslednji dan se je javil pri Thiebaudu in ga brez vsake besede pri njegovi pisalni mizi vstrelil v glavo. Kaj je bilo treba po-jasniti? Stvari so bile jasne, kot na dlan.

Hektor Čebe stoji danes pred porotniki. S svojim advokatom se je pripravil na za-govor. Na klopi za priče sedi bleda in strta njegova nevesta. On je storil svojo dolž-nost. Hladen in ponosen je v tel zavesti. »Kdo od vas, sodniki in porotniki,« zakliče s pravim patosom, »kdo od vas bi se en sam trenutek obotavljal, da ne bi v sličnih okol-ščinah storil isto?« Med gledalci je nastalo glasno mrmrjanje, tako, da predsednik Mon-ton občinstva niti pograjal ni. V osprede stopi Jacquellina in vsak je pričakoval po-slednji, ob sebi umiljivi akt drame, o katere izidu ni nihče več mogel dvomiti...

Jacquellina, nevesta, spregovori nekaj enostavnih besed: »Lagala sem. Z eno leto sem metresa svojega šefa. On me ni posilil. Moj ženin ga ni imel pravice umoriti!« Vtis je nepopoln. Vsak je obstal pred zagonetko. Zakaj je dekle lagalo? Zakaj ni z nobeno besedo ugovarjalo, ko ji je ženin sporočil, da bo umoril Thiebauda? Lombroso je napi-

sal knjigo o ženskih lažeh: še vedno bi mu lahko nudile nov kapital. Predsednik sodi-šča pravi: »Storila je tako pod pritiskom ženskega nagiba, da bi stala pod vsako ceno sredi drame.« Jacquellina je poznala svojega ženina kot brezstrastnega, hladno presojajo-čega človeka. Ako bi mu bila priznala res-nico, bi bila posledica, da bi jo zavrzel brez vsakega maščevanja. Tragični moment je bil mogoč le, ako je lagala...

Pretrpetljiva je bila potrtost morlice. Niti trenutek ni dvomil o svoji nevesti. Niti na misel mu ni prišlo, da bi raziskoval nemo-gočnost posilstva v avtomobilu. Čast ženske mu je bila vzvišena nad vsako kritiko. In tako je postal fanatik svoje vere.

»Obsodite in kaznujte me kot navadnega morilca!«, je zaklical. Nato je nastopil državni pravdnik in nas vodil nazaj k uničujoči resnici: »Eno samo, edino opuščenje je za Hektora Čebeja: to je njegova neverjet-na, »incommensurable« neumnost. Kako mo-re biti mož, ki živi sredi Pariza, bere časopise in dnevno opazuje vrvenje ljudi, tako naiven, da verjame brez nadaljnega mla-demu dekletu, ki zatrjuje, da je bilo od v družbi dobro znanega in uglednega gospoda posiljena. Mari ne živimo v časih, ko v 99 slučajih od sto izhaja inicijativa od ženske?«

Hektor Čebe, mož dolžnosti, ki pa ne pozna sveta, je dobil dobre sodnike. Splošno pa je bilo razočaranje, da je mogla Jacque-lina svobodna oditi. Če ni kriv niti morilec niti umorjenec, mora vendar pasti odgovor-nost na ono, ki je iz kaprice uničila dvoje življenj.

O B L E K E N A
O B R O K E
MESTNI TRG 5
O. B E R N A T O V I Č

Vagone premoga meče Trboveljska premogokopna družba v Savo!

Z ozirom na Vaš tozadeven članek, ki je bil sicer zelo potreben in ustrezen, bi v interesu stvari popravil nekaj nečistoč, ki so se vrinile v članek.

Trboveljska družba ni utemeljevala svoje prepovedi, da je po rudarskem pravu lastnica vsega pridobljenega premoga in da ga lahko uniči, proda ali pa tudi zavzame, temveč je trdila, da je predmetni premog, ki ga ona tedaj spušta v javno vodo in katerega sem jaz lovil s svojo vodočistilno napravo, *njena last*. Gospod inž. Endlicher, ki ga navajate v istem članku, je pravilno podal svoje strokovno mnenje v tem smislu, da pridobiva Trboveljska družba premog neoporečno na podlagi rudarskega dovoljenja t. j. na podlagi podeljenih ji jamskih mer, da je tedaj lastnica pridobljenega premoga le toliko časa, dokler ne pride potem odvajalne vode iz separacije v javno vodo, v katerem slučaju preneha biti ta premog lastnina Trboveljske družbe, in dalje, da ta premog v javni vodi lahko vsakdo lovi brez kakršnega rudarskega dovoljenja, ker ta premog že davno ni več takozv. pridržani mineral, in da je stvar vodopravne oblasti odločiti, jeli za tako lovenje v javni vodi potrebna kakšna vodna koncesija ali ne.

Ker pa je predmetni premog v javni vodi in preneha biti privatna lastnina, je postal z vodo vred javno blago, ki si ga lahko vsakdo v mejah zakona prilasti brez rudarskega dovoljenja in je zato jasno, da je od rudarskega glavarstva izdano dovoljenje Trboveljski družbi protizakonito in vsled tega neveljavno.

Rudarski zakon nima posebne določbe, koliko časa da ostane kdo lastnik pridobljenega premoga in je v tem zmislu popravil izjavo inž. Endlicherja.

Dalje naj se pravilno glasi v 4. odstavku, da sem prejel od vodopravne oblasti 1. stopnje vodno koncesijo in ne vodno komisijo.

Množine premoga, ki jih zavzame Trboveljska družba so znatno večje, kakor pa so navedene v Vašem članku.

Tako se je naložilo v mojih lovilnih napravah v oktobru lanskega leta 30 tisoč kg premoga dnevno in ne mesečno. In to samo v Trbovljah. V Hrastniku pa je bilo nalovljeno dnevno 20.000 kg. Ako se prišteje še množino od ca. 15.000 kilogramov, ki jo nalovi v Zagorju gosp. Mirko Weinberger, ki tudi lovi ta premog brez vsakega rudarskega dovoljenja, in katerega v resnici tudi ne rabi ter dalje, ako se prišteje množina premoga, ki jo nalovijo dediči Taufer v Zagorju z dnevno ca. 10 tisoč kilogramov, potem naraste množina premoga, ki se z danes obstoječimi in še zelo nepopolnimi napravami po privatnikih ulovi na neverjetno množino od 75 tisoč kilogramov ali 7 in pol vagonov dnevno. Ako se vzame, da vsled nepopolnosti naprav ni mogoče uloviti ravno tako visoko množino, pridemo do množine celih ca. 150 tisoč kilogramov premoga na dan, ki ga Trboveljska družba zavzame dnevno samo v rudnikih Trbovlje, Zagorje in Hrastnik. Kje pa so še rudniki Hudajama, Rajhenburg, Laško?

Pripominjam še, da love premog tudi gg. Zorčič, Halper in neka gospa v Savskem Marofu, ki tudi nalove dnevno do deset vagonov premoga. V Jasenicih pri Savskem Marofu je bila 1. l. zgrajena briketna tovarna, ki ima v zalogi 400 vagonov nalovljenega premoga.

Vsega skupaj bi se torej moglo naloviti dnevno do 30 vagonov premoga! To pa preprečuje Trboveljska družba samo zato, da ji ne bi bilo treba znižati cene premogu.

Na eni strani meče torej Trboveljska družba tisoče v vodo, na drugi strani pa skopari pri delavskih mezdah in ubija z dragim premogom slovensko industrijo.

inž. Al. Lavrenčič.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 3. julija 1924

CENJENIM NAROČNIKOM prilaga-
mo današnji številki položnico v svrhu poravnania zaostale in tekoče naročnine. Ose, naročnike, ki so plačali že za naprej, pa prosimo, da položnico oddajo svojim znancem, da se ti naroče na naš list. Naročniki, povečajte naše število in vsebina »Narodnega Dnevnika« ne bo dvignila. Za sebe dela, kdor ogleda za »Narodni Dnevnik«.

— Slovenski Narod pozivljamo z ozirom na njegovo današnji notico »Kdo hoteli, da jasno pove, koga misli«.

Uredništvo »Narodnega Dnevnika«.

— Slovenski radikal pri g. Pašiču. Včeraj popoldne so obiskali min. preds. Pašiča na Bledu predstavniki slovenskih radikalnih organizacij: iz Ljubljane dr. Niko Župančič, dr. Vladimir Ravnikar, dr. Josip Azman, dr. Vladimir Jurkovič; iz Novoga mesta dr. Viktor Gregorič; iz Kranja Franc Šavnik, dr. Luce Treo, iz Jesenice Anton Vohar in Josip Plahutar, iz Mojskotepe dr. Gregor Klančnik, iz Bleda Josip Božič, iz Peta Kette, iz Kranjske gore Ivan Kuznetsov, iz Celja Rudolf Strmečki. Radi slabih zveznih zvez in kratkega časa niso mogli biti vse ostale organizacije. Predstavniki slovenskih radikalov je sprejel gospod Pašič zelo prijazno in je bil z njimi v živahnem razgovoru nad 2 uri. Živo se je razgovarjal o strankarske in splošne politične razmere v Sloveniji. Z največjo pozornostjo je poslušal vse želje in priprobe svojih slovenskih prištevov ter je izrazil svoje veselje in zadovoljstvo nad tem, da se je NRS tako lepo razširila v Sloveniji. Nato je dal dopolnilna navodila za nadaljnje delo in borbo ter obljubil vsestransko pomoč najvišjih strankarskih oblasti v Beogradu. Iskrene besede g. Pašiča, iz katerih se je zrcalila resnična ljubezen do Slovenije in slovenskega naroda, so napravile na vse prisotne najgloblji vtis.

— Seja načelstva SKS se je vršila včeraj v salonu pri Levu. Seja je bila zelo dobro obiskana. Glavno politično poročilo je podal posl. Pucelj. Soglasno je bila sklenjena na protestna resolucija proti preganjanju zamenjancev v Bosni, Dalmaciji in Srbiji. Nato se je obširno razpravljalo o vsestranskem agrarnem omladinskem kongresu, ki bo v dnevi od 5. do 7. septembra v Ljubljani in zaključen dne 8. septembra na Bledu. V razpravi o poteku občinskih volitev se je splošno konstatiralo, da je do te mere premalo napredka. Soglasno pa se je protestiralo proti zlorabljanju vere in politične volje pri izbiri volivca, kar se je pri občinskih volitvah skoraj redno dogajalo. Na seji je vladalo zelo navdušeno razpoloženje.

— Glasilo dr. Žerjavi in dr. Kramarja ni nam dovolilo očitati potvarjanje zgovornosti resnice, ki da smo jo zagrešili s svojim člankom »Kdo je povzročil sarajevski atentat«. Konstatiramo najprej, da smo pobliž samo spomnili upok. polkovnika Popovića in da je torej očitno potvarjanje zgovornosti resnice prosta žaljiva silovita beseda. Trditve glasila dr. Žerjavi, da smo mi napisali, da je bil Apis obsojen in ustreljen, ker da je organiziral sarajevski atentat, pa je navadna laž. Mi smo napisali, da ni bil Apis vsled tega očitka pomlajšan, kar je čisto nekaj drugega. Takla je resnica!

— O političnem procesu v Abo je poročalo najbolj informirano »Jutro« točno takej da za nami. O kaznih čeških nogometašev, o »teleavtonu« pa kar več informacij. Ampak »Jutro« je vseeno najbolj informiran list.

— Potem ko je včeraj odložil Macafiej »Jutro« svoj kupček, je včeraj počel. Počitek je vlezalazen.

— Lopovstvo. Komunistična »Strokovna borba« poroča, da je prejel župnik Vrhovnik 20.000 kron od ljubljanskega gerenta. »Strokovna borba« pa je zamolčala, da je župnik Vrhovnik ta denar daroval CMD. Naši komunisti so v resnici vredni bratov moskovskih teroristov.

— Z ljubljanske univerze. Za dekana filozofske fakultete v študijskem letu 1924-25 je bil izvoljen gospod prof. dr. Ljudmil Hauptmann. Kot prodekan bo fungiral dosedanj dekani gospod prof. dr. Jovan Hadži.

— Kakor druga leta, tako priredi tudi letos SKS dne 8. septembra na Bledu kmečki praznik.

— Gorenjske podružnice Kmetijske družbe priredijo letos na Kmečki praznik razstavo živine.

— Knjige za naše rojake v Belgiji. Naše poslanstvo v Bruslju sporoča, da se je v zadnjem času v belgijski provinci Limburg pri tamoznjih premogovnikih naselilo večje število naših rojakov deloma z družinami, ki so prišli tja radi boljšega zaslužka iz Poruhirja in iz Renske province. Med njimi je največ Slovencev in sicer okrog 300 moških in 134 žena. Velika večina teh ljudi ne zna niti francoske niti flamske in je radi tega brez vsake duševne hrane. Naše poslanstvo prosi vsled tega, da bi se zanje preskrbelo vsaj nekaj podučnega in koristnega berila. Ker so naši ljudje med samimi tujci v nevarnosti, da se raznarodijo, bi bile posebno dobrodošle knjige ali spisi patriotske ali nacionalne vsebine. Kdor more pogrešati kako knjigo ali brošuro, naj jo biogovori čimprej pošlji odkodu III. županiškega urada v Ljubljani.

— Razpis službe. Ravnateljstvo državne kmetijske šole v St. Jurju ob juž. žel. razpisuje mesto ekonomsko-računovodje, mesto pomočnika ekonomsko (gospodarskega) opravilnika in mesta sadjarja in vrtnarja. Prošnje je vlagati do 25. t. m. pri gorenjem ravnateljstvu.

— Socialistično Osrednje društvo kovinarjev, ki je imelo 24 podružnic, je prostovoljno likvidiralo, kakor to beleži zadnji Uradni list.

— Železniška direkcija v Zagrebu potrebuje večje število uradnikov. Reflektanti naj si ogledajo tozadevni razglas v »Službenih Novinah«, ali pa naj se obrnejo po informacije na direktole samo.

— Kredit za gradnjo železnice. Prometni minister je te dni ukazal 5 milijonov dinarjev kredita za gradnjo železnice Murška Sobotna—Ormož. Pričakuje se, da bo proga Ljutomer—Ormož že to jesen gotova.

— Posilstvo v Maksimiru. Pred kratkim smo poročali o posilstvu 33letne služkinje, ki se je šla izprehajati s svojim zarocencem v Maksimir pri Zagrebu. Poročilo so zadrževala, da je oba zarocenca napadla 5 fantov, ki so nevesto zaporedoma posilili. Zadevo je z vsjo intenzivnostjo preiskovala zagrebška policija. Od petih fantov so 4 aretirani, a petega, urarskega pomočnika Josipa Lorenčina še iščejo. Mladotočnik aretiranci zatrjujejo, da se jim je dekle prostovoljno udalo, kar je končno priznala tudi deklica sama. Da bi utegnili res tako biti, potrjuje okoliščina, da dekletovega »zarocenca« ne morejo najti. Dekle je bilo zdravniško preiskano in se ji poznalo na telesu modre lise. Eventualne infekcije se doslej ni moglo ugotoviti. Trije prizadeti dečki so bili predani sodišču za mladež, a četrti v zapore sudbenega stola.

— Za zgradbo novega skupščinskega poslojstva. Ministrstvo javnih del je dovolilo kredit v znesku 10 milijonov dinarjev za zgradbo fasade pri novem skupščinskem poslojstvu.

— Novosadska tvornica za letala »Ikarus« je te dni izročila 3 letala vojaškemu erarju. Prvo letalo, izdelano v tem podjetju, je bilo predano erarju pred kratkim časom. Vojna uprava je takoj naročila 30 novih aparatov.

— Na ulici je znozel. Včeraj popoldne se je v Zagrebu omarčal um 14letnemu Josipu Šošu iz Osijeka. Deček je šel najpoprej mirno po ulici, naenkrat pa se je jel obnašati kot slaboumen. Stražnik ga je prijel in odvedel v bolnišnico, kjer se je ugotovilo, da se je lotila nesrečnega dečka hipna blaznost.

— Radi nesrečne ljubezni v smrt. Včeraj popoldne se je vrgla 28letna Gabrijela Siegel s strehe dvonadstropne hiše na ulici v Zagrebu na cesto. Imela je ljubavno razmerje z nekim bančnim uradnikom, ki jo je pa v zadnjem času zapustil. Dekle si je to tako gnalo k srcu, da je hotelo napraviti konec svojemu življenju.

— Internacijska vionilska družba v Zagrebu. Preteklo soboto je imela zagrebška policija izredno dober lov. Pri juvelirju Bulvanu v ulici je bilo okoli 9 ure dopoldne ukradenih 1 par dragocenovnih prstanov, cenjenih na 100.000 dinarjev. Eno uro po cenjenosti so bili storilci prijeti. Policija je pri tem odkrila sled dobro organiziranega mednarodnega vionilskega družbi, katero je spravila pod ključ. Ugotovljeno je, da je izvršila ta topla številne vlome na Dunaju, v Berlinu, Dresdenu, Beogradu, Sofiji, Sarajevu, Trstu, Rimu in v mnogih drugih mestih. Samo na Dunaju so pokradli za 600 milijonov dragocenosti. Člani te družbe, ki so nastopali zelo elegantno, so bili prijeti v hotelu »Royal« v trenutku, ko so se odpravljali na potovanje.

Ljubljana.

— Bosanski dijak v Ljubljani. Djaki gimnazije v Banjaluki potujejo po sklenjenem šolskem letu po naši kraljevini ter pridejo v petek dne 11. t. m. tudi v Ljubljano, kjer prirede še isti večer v Filharmonični dvorani koncert, na katerem izvajajo izključno le razne jugoslovenske umetne in narodne pesmi. Občinstvo opozarjamo že danes na ta koncert. Natančnejši spored v prihodnjih dneh.

— Tehniška srednja šola v Ljubljani. Dne 23. 24. in 25. junija se je vršila na višji strojni šoli matura, pri kateri je nastopilo 21 kandidatov; od teh so prestali vsi matura in sicer 3 z odliko, 13 soglasno in 5 z večino glasov. Imena absolventov: Debeljak Alojz (z odliko), Gale Rudolf, Grznjič Miroslav, Jug Ladislav, Kavčič Vincenc, Kavec Anton, Kocijenci Franc, Košir Josip, Kus Rudolf, Letnik Josip, Pirnat Venceslav, Puc Miroslav, Rožnik Franc, Rus Jože, Schmutz Ferdinand (z odliko), Slokan Karol, Steiner Vinko, Svoboda Bernard, Trpin Rihard, Terpin Srečko (z odliko), Zupan Boris.

— Vsa Ljubljana govori, da se bo vršil v petek, dne 4. julija Ciril-Metodove kresni večer, katerega priredi Ljubljanski Sokol na svojem letnem telovadščem poleg kino »Tivolija« z izbranimi točkami. Prostor bo ozarjen od veličastnega kresa in bajnih žarkov umetnega ognja. Divji se boš preskrbeli marmornatim kipom, nastopu telovadcev z gorečimi baklami in drugim zabavnim točkam. Ples se bo pa vršil na novo zgrajenem plesišču ob zvokih železničarske godbe. Prijatelje sokolstva opozarjamo, da je začetek veselice že ob pol osmih, ki bo odprta za izstrelitvijo posebnega Ljubljanskega ške neznanega raketa. Vsa zavedna Ljubljana bo posetila to narodno prireditev. Vstopnina Din 3.—. Podrobnosti se objavijo še na posebnih letakih.

— Zenska in moška podružnica Ciril-Metodove družbe prideta v soboto, dne 5. julija t. l. na šišenskem hribu v »Kozlovi dolini« v proslavo spomina sv. Cirila in Metodove veliki Kres. Sodeluje godba jug. železničarjev in polje zbor šišenske narodne čitalnice. Postrežba prvovrstna, bengalična razsvetljava itd., itd.

— Gasilno društvo Tobačne tovarne v Ljubljani. Proslavila dne 6. julija 1924 50 letni jubilej z veliko vrnjo veselico na Tržaški cesti št. 5 (pri Krbonu). Začetek veselice ob 15. uri. Za dobro kapljico in postrežbo preskrbljeno. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Policijske priprave. Od včeraj na danes so prispele na policijo sledeče ovadbe: 2 tatvine, 1 poneverba, 4 kallenja nočnega mira, 1 pianost, 7 prestopkov cestnopolic. reda, 2 nezgodi, 1 teles. poškodba, 2 nedostojni vedenji.

Maribor.

— Spor med Sokolom in demokrati. Kakor smo že sivečasno poročali, so pričeli nekateri mariborski inteligenti snovati samostojno Davidovičevsko demokratsko stranko. Vodja Davidovičevcev je zdravnik g. dr. Toplak, ki je tudi starosta mariborskega Sokola. Rndi tega je dr. Toplaka že parkrat prišlo »Jutro« in tudi »Tabor«, seveda zanikar se bolj anonimno; v soboto pa je »Tabor« nastopil ostrejšje proti g. dr. Toplaku in omenil, da mu, če bo nadaljeval s svojo akcijo, ne bo več mesta pri vodstvu Sokola. Sokolsko društvo je radi tega poslalo v »Tabor« izjavo, v kateri pravi, »da živja brat starosta, neglede na njegovo politično orientacijo, popolno sokolsko zaupanje« in da »protestira proti vmešavanju Sokola v politiko.« »Tabor« je k tej izjavi dodal, da si »komentar prihrani za primerno priliko«. Radovedni smo, kako se bo stvar nadalje razvila.

— Razvite zastave pevskega društva »Zarja« na Pobrežju. Pevsko društvo »Zarja« na Pobrežju, mariborskem predmestju, ki je edino res narodno društvo v tem kraju, bo v nedeljo, dne 6. t. m. razvilo svoj društveni prapor.

— Zagrebški visokošolci v Mariboru. V nedeljo, 6. t. m. prispejo v Maribor maturanti realne gimnazije iz Banjaluke v Bosni ter prirede v ponedeljek 7. t. m. zvečer v kazinski dvorani koncert.

— Niži poštni in brzojavni uslužbenec prirede v nedeljo, 6. t. m. pri »Gambiru« dobrodelno veselico.

— Za trgovsko in obrtniško zbornico v Mariboru. V »Taboru« objavlja g. dr. Pupaš vrsto člankov, v kateri dokazuje potrebo ustanovitve omenjene zbornice za mariborsko oblast.

— Nov list. Včeraj je izšel novi tednik »Narodni Gospodar«, glasilno NRS. Glavni in odgovorni urednik je Ivan Trošt. Tiska se v Ljudski tiskarni.

— Anketa radi industrijsko-obrtnega razstava. Sluhoči bi se morala vršiti v restavraciji Kosovo anketa gospodarskih krogov, na kateri bi se definitivno sestavil odbor. Ker je vodstvo dobilo neposredno pred anketno obvestilo, da prispe v soboto predsednik odbora, upokojeni veliki župan dr. Plöj, da prisostvuje sam sestanku, se je anketa na njegovo žaljo odgodila na soboto ob 20. uri istotam.

Gospodarstvo.

Občni zbor Zveze slovenskih zadrug

se je vršil dne 30. p. m. ob številni udeležbi, kajti od 101 zadruge s 570 glasu, ki so v Zvezi vključene je bilo zastopanih 63 zadrug s 465 glasovi.

Občnega zbora, ki ga je vodil predsednik inž. Zupančič, so se udeležili, za kmetijsko ministristvo šef Sancin, zadrugni nadzornik Stibler in zastopnik Zadrugne zveze, tajnik Krall.

Načelstveno poročilo preds. Zupančiča je v izveščku sledeče:

Zveza je tudi v preteklem letu vršila svojo nalogo in baš glede na slino pomankanje gotovine dokazala neobhodno potrebo zadrugništva za narodno gospodarstvo. V času, ko za bajne obresti in provizije ni bilo dobiti gotovine, je ostalo naše zadrugništvo zvesto svojim načelom, kajti z mobilnostjo svojih znatnih denarnih sredstev in z nizko obrestno mero je omogočilo mnogim rentabilno obratovanje.

Vlada je hotela lanske leto z razširjenjem tozadevne srbske določbe potom proračunskih dvanajstinit zaščiti malega kmetijskega posestnika, kar samoobsebi ni napačno. Toda način zaščite je za naše gospodarske prilike nesprejemljiv, ker vzame kmetu kreditno sposobnost, ki je predpogoji gospodarskemu napredku. O tej zadevi smo priredili pismeno anketo z zadrugami, katere rezultat je bil ta, da so vse zadruge gladko odklonile ta način zaščite. Rezultat ankete smo predložili vladi. Ker so v istem smislu nastopile tudi ostale zveze, smo v toliko uspehi, da vlada še ni pričela izvajati omejenih določb.

Dalje je vlada koncem leta predložila nov načrt zakona o kmetijskem kreditu. V ta namen se namerava ustanoviti posebno poljedelsko banko, v katere upravo bi imenovala vlada polovico članov in bi dajala posojila kmetovalcem potom srezkih političnih zastopstev. Uprava bi bila toraj strankarsko birokratična in strogo centralistična. Načrt smo odklonili in predlagali, da je treba to vprašanje rešiti s sodelovanjem kmetijstva samega, potem zadrugništva, ki v tem oziru že sedaj uspešno vrši svojo nalogo.

Udeležili smo se jugoslovenskega zadrugnega kongresa v Celju in konferenco o načrtu novega zadr. zak. v Zagrebu spriču neznanosti in zastarelosti sedanje zadrugne zakonodaje je najhro potrebno, da dobimo čimprej enoten in moderen zadrugni zakon.

Glede naše udeležbe pri Hipotekarni banki poročam, da smo bili vvesti sklepu lanskega občnega zbora, da je treba v tem slučaju pazno zasledovati interese zadrugništva. Nastopili smo morali že na občnem zboru z dne 9. julija, ko se je hotelo zvišati akelsko glavnico na način, da bi se naš vpliv zmanjšal, naše breme pa zvišalo.

Ker nismo smeli ovirati neobhodno potrebnega zvišanja akelske glavnice, ker bi bilo to tudi nam v škodo, in je poleg tega nastopilo občutno pomankanje denarja in silno povpraševanje od strani naših zadrug za novimi posojili, je nastalo vprašanje, ali naj pristanejo na zvišanje bančne delniške glavnice ali pa naj delnice prodamo. Z ozirom na to, da ni namen Zveze financirati banke, temveč je njen namen in dolžnost, nuditi zadrugništvu zadosti kredita poleg tega pa skrbeti za popolno likvidnost, kar je baš v teh časih, ko manjka denarja, zelo važno, smo se odločili za prodajo delnic.

Prodati smo sklenili tudi naše delnice tovarne za dušik v Rušah, ker donajajo zelo nizko dividendo. Glede pokajanja fuzije z Zadrugno zvezo v Celju, omenjam, da nismo dospeli do nobenega zaključka. Na naš predlog, da se ustanovi novo zvezo, ki bi imela na sedežu ene upravne oblasti centralno, na sedežu druge pa podružnico, se nismo prešli protipredloga. Bilo bi v interesu stvari, ne samo propagirati fuzijo, temveč podati tudi konkreten načrt, o katerem bi mogoče razpravljati.

Menim pa, da se vsi strinjate s tem, da v gospodarstvu ne smejo odločati politični, zgodovinski in še manj osebni razlogi, ampak morajo biti merodajni edino le gospodarski razlogi.

Vprašanje naložb primorskih zadrug pri nas je ugodno rešeno in jih bo Italija zamenjala po ključu, kakor je zamenjala gotovino.

Končno omenjam na »Slovenčevu« iznašanje starih grehov, da so bile vse stvari že pred vojno likvidirane, da smo prejeli leta 1922 popolnoma pravilno knjigovodstvo in da je bila Zveza ne samo sanirana, temveč že lepo aktivna, kar točno izkazuje bilanca. (Dalje prihodnjik.)

TRŽNA POROČILA.

ŽIVINA.

Zagreb, 2. julija. Tedenski sejem. Voli I. 15 do 15,5, II. 10,5 do 14, III. 8,5 do 9,5, krave II. 9,5 do 10, III. 8 do 8,5, telice I. 15 do 17, II. 14 do 15, teleta I. 15,5 do 17, II. 14 do 15,5, svinje, debele 20 do 21, mršave 17 do 17,5, mladi prašički do 1. leta 19 do 21, preko 1. leta 17,5 do 19, lahki tovarni konji 10.500 do 12.500, žrebci do 2. let 5000 do 6000, seno I. 90 do 125, II. 75 do 90, detelja 112 do 150, lucerna 115 do 160, slama 80 do 100. — Promet ni bil živahen.

Praga, 1. julija. (Mesni trg.) Teleta 11 do 15, teleta (iz Jugoslavije) 12 do 15, domače svinje 10 do 13,5, poljske 11,5 do 13,5, voli prednji del 11 do 13, zadnji del 9 do 11, zadnji 11 do 14. — Tendenco slaba.

Malopridnost. Trgovcu Francu Kolmanu v Frankopanski ulici je neki približno 12 letni deček razbil izložbeno šipo vredno 800 dinarjev. Dečka še niso našli.

Abiturniti zagrebškega učiteljskega so danes dospeli v Maribor ter si ogledali razne zanimivosti mesta.

Celje.

Bratstvo v Celju priredi v soboto dne 5. julija t. l. ob 8 uri zvečer »Pulpanov večer« v godni restavraciji s predavanjem, deklaracijami in recitacijami. Na večer so vabljivi vsi somišljeniki in prijatelji. Med posamezniki točkami igra salonski orkester »Bratstva«. Vstopnina prosta.

Izvanreden občni zbor NSS v Celju se vrši v torek, dne 8. julija t. l. ob 7 uri zvečer v prostorih g. Radloviča z edino točko dnevnega reda »Določitev kandidatov za mestni zastop.«

Strankina seja NSS v Celju se vrši v ponedeljek, dne 7. julija t. l. ob 7 uri zvečer v prostorih g. Radloviča.

ZITO.

Novi Sad, 2. julija. Pšenica 315 do 317,5, oves 285, kornuza 235 do 237,5, moka »0« 640, »0« Solun 475, »2« 420, »5« 385 »6« 360, »7« 310. Promet je znašal 17 vagonov pšenice, 1 vagon ovsu, 26 vagonov kornuza in 9 vagonov moka.

Budimpešta, 1. julija. (V tisočih madž. kron.) Pšenica (Tisa) 255 do 285, (Pešta) 260 do 280, rž 240 do 245, ječmen za krmo 270 do 280, oves 297 do 300, kornuza 270 do 280, otrobi 197 do 202,5.

VINO.

Zagreb, 2. julija. (Borža.) Črno dalmatinsko 11%, Sušak 4.00 Din, belo dalmatinsko (11 do 12%, pariteta Sušak po maligant) 4.20 Din, belo seljaško (Konščina ali Zlatar) 4.50, Sušak — Schiller 8%, parit Konščina ali Zlatar 4.50, belo vrskaško 10 do 10,5% pariteta Zagreb 4.75, isto 11% pariteta Zagreb 5 Din, črni banaški Otelo 11 do 12% pariteta Zagreb 6, črno dalmatinsko 10,5 do 11% pariteta Zagreb 5 Din, isto 9% 6, lufotomčan bel mešan 8%, letnik 1922, pariteta Gredišče ali Ormož 7,5, isto letnik 1923, 8,50 Din, belo sortirano 12%, letnik 1923, ostalo isto 11, isto letnik 1921, 14 Din, dalmatinski rizling Knin — Raniška 13 Mal. franko vagon Knin 9, franco vagon Zagreb 9.50. Vse cene so po nudi.

KRATKE VESTI.

× Na seji upravnega sveta Narodne banke je bilo z 10 protij 9 glasovi sklenjeno, da se ne povisa obrestna mera banke.

× Urad Ljubljanskega veleposla rabi takoj za mizararska dela na razstavišču vestnega mizarstva podjetnika. Pojasnila se dobe v veleposelski pisarni dnevno dopoldne in popoldne. Ponudbe se sprejemajo do sobote 5. t. m. popoldne.

× Prodaja našega tobaka v Češkoslovaško. Češkoslovaška je kupila pri nas lanske leto večjo količino našega tobaka. Z dobavljenim blagom je bila češkoslovaška tobakarna rešila zelo zadovoljna ter se je sedaj pričela zopet pogajati z našo državo za nakup večje množine našega tobaka. Pogajanja so v teku ter je pričakovati, da bodo z uspehom zaključena.

× Trgovinska pogajanja z Avstrijo. Trgovinski minister je predložil ministru svetovnemu predlog, da naj se takoj obnovi trgovinska pogodba z Avstrijo. Nova trgovinska pogodba bi morala predvsem vpoštevati naše pridobitne razmere. Pogodba bi bila sklenjena na podlagi klavzule o največji ugodnosti. Ministriški svet je pristal na predlog trgovinskega ministra ter je odredil, da oddajo naši delegati naknadneje v začetku avgusta na Dunaj, da uvedejo predpriprave za pogajanja. Delegati bodo isti, kakor so bili pri trgovinskih pogajanjih z Italijo. Naše gospodarske razmere zahtevajo, da se čimprej sklene trgovinska pogodba z Avstrijo, s katero imamo že sedaj silno živahen promet in je korak vlade kar najtopleje pozdraviti.

× Novo najdišče rud v Bosni. Te dni so odkrili pri Foči v Bosni veliko najdišče bakra, svinca, cinka, mangana in premoga. Z eksploatacijo prično v kratkem.

× Prijavil rok za IV. Ljubljanski velesejem, ki se bo vršil od 15. do 23.

.....